

2024-12-12
Per Frölund
Dnr: 461-2024

Länsstyrelsen i Uppsala län
Kulturmiljöenheten
751 86 Uppsala

Arkeologisk utredning Bälunge-Ekeby 1:2 Uppsala kommun dnr. 431-7504-2024

Stiftelsen Upplandsmuseets Avdelning för arkeologi utförde november 2024 en arkeologisk utredning av två områden inom fastigheten Bälunge-Ekeby 1:2, efter beslut av Länsstyrelsen i Uppsala. Utredningen gjordes för Bälunge Projekt AB.

De två utredningsområdena (figur 2) ligger öster om Bälunge tätort och norr om väg 635 och även norr om Ekebys bebyggelse enligt 1770 års storskifteskarta. Angränsande ytor har tidigare varit föremål för arkeologiska insatser (Frölund 2021a, 2021b, 2022).

Det sydvästra området omfattar äldre åkermark och ett höjdområde. Höjdområdet består delvis av berg med blockrika partier. Området är beväxt med blandskog som ställvis är tät. I områdets södra del finns en inhägnad fruktträdgård med äppelträd. Tre lämningar finns i det sydvästra området. Fornlämningarna L2021:7683 och L2021:7684 (husgrunder) och en möjlig forn lämning L2021:7682 (grav/stensättning).

Det nordöstra området utgörs av ett träd-/skogbevuxet åkerimpediment. Det består till stora delar av berg som ställvis går i dagen och där det finns sten, block och ett par större flyttblock. Utmed dess kanter men framför allt utmed den östra sidan förekommer rikligt med röjsten. Norr och öster om åkerimpedimentet växer energiskog. Här finns en forn lämning (grav/stensättning L2021:7681). I söder omges åkerimpedimentets av ett grav- och boplatsoområde, L2021:7679.

Syfte och genomförande

Syftet med den arkeologiska utredningen steg 1 och 2, var att identifiera, motivera och bedöma kända och nyupptäckta forn lämningar och övriga kulturhistoriska lämningar som kunde beröras av planerat arbetsföretag. Utredningens resultat ska vara möjliga att använda för Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning.

Utredningen genomfördes enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag och den undersökningsplan som upprättats i ärendet. Inom den västra ytan handgrävdes provgropar i den skogbevuxna delen och sökschakt med grävmaskin inom den öppna södra delen, tidigare fruktträdgården. Inom den östra skogsbevuxna ytan handgrävdes provgropar. Både provgropar och sökschakt metalldetekterades och deras lägen mättes in med GPRS RTK.

Resultat

I det sydvästra områdets södra del, i den inhägnade fruktträdgården grävdes sju schakt med hjälp av grävmaskin (figur 3, 4, 6). Schakten var 6–23 meter långa och 1,3 meter breda. I den här delen av området var matjordslagret ovanligt tjockt, cirka 0,5 meter djupt. Inga arkeologiska objekt påträffades. De enda noterbara händelserna bestod av spåren av ett dike och en fiberkabel.

I den del av det sydvästra området som låg norr om fruktträdgården handgrävdes 16 provgropar, cirka 0,5–0,7 meter stora och cirka 0,4 meter djupa. Jordmånen bestod av lera och morän. En av provgroparna förlades till den möjliga fornlämningen L2021:7682. Provgropen visade att den möjliga fornlämningen var en naturbildning. Ytterligare en naturbildning avtorvades delvis. I de övriga provgroparna framkom inget av arkeologiskt intresse. Vid metalldetektering framkom på olika platser i den gamla åkermarken relativt sentida hästskor och en lövkniv.

På åkerholmen (figur 5, 7) handgrävdes 16 cirka 0,5–0,7 meter stora och upp till 0,4 meter djupa provgropar. Jordmånen bestod av lera och lerablandad morän, i vissa gropar framkom berghäll. Inget av arkeologiskt intresse framkom i provgroparna.

Beträffande L2021:7682, den möjliga fornlämningen har den antikvariska bedömningen ändras till naturbildning.

Ingen ytterligare rapport utöver denna skrivelse kommer att framställas.

Referenser

Frölund, Per. 2021a. Bosättning och gravar i Ekeby. Arkeologisk förundersökning. L1944:9289/Bälinge 293:1, L1944:9457/Bälinge 100:1, Ekeby 1:3, Uppsala kommun, Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2021:07. Uppsala.

Frölund, Per. 2021b. Bälinge-Gysta. Arkeologisk utredning. L2021:5209, L2021:5211, L2021:5112, L2021:5213, L2021:5216, L2021:5217, L2021:5219. Gysta 1:13, Uppsala kommun, Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2021:21. Uppsala.

Frölund, Per. 2022. Arkeologi i Bälunge-Ekeby. Boplatser, husgrunder och gravar. Arkeologisk utredning. Ekeby 1:2, Uppsala kommun, Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2022:12. Uppsala.

Administrativa uppgifter

Uppdragsnummer Fornreg: 202401673

Plats: Bälunge-Ekeby 1:2

Lämningsnummer: L2021:7682

Typ av exploatering: Planerad byggnation

Typ av undersökning: Arkeologisk utredning 1-2

Länsstyrelsens diarienummer: 431-7504-2024

Datum för länsstyrelsens beslut: 2024-11-04

Upplandsmuseets diarienummer: 461-2024

Upplandsmuseets projektnummer: 8981

Upplandsmuseets projektledare: Per Frölund

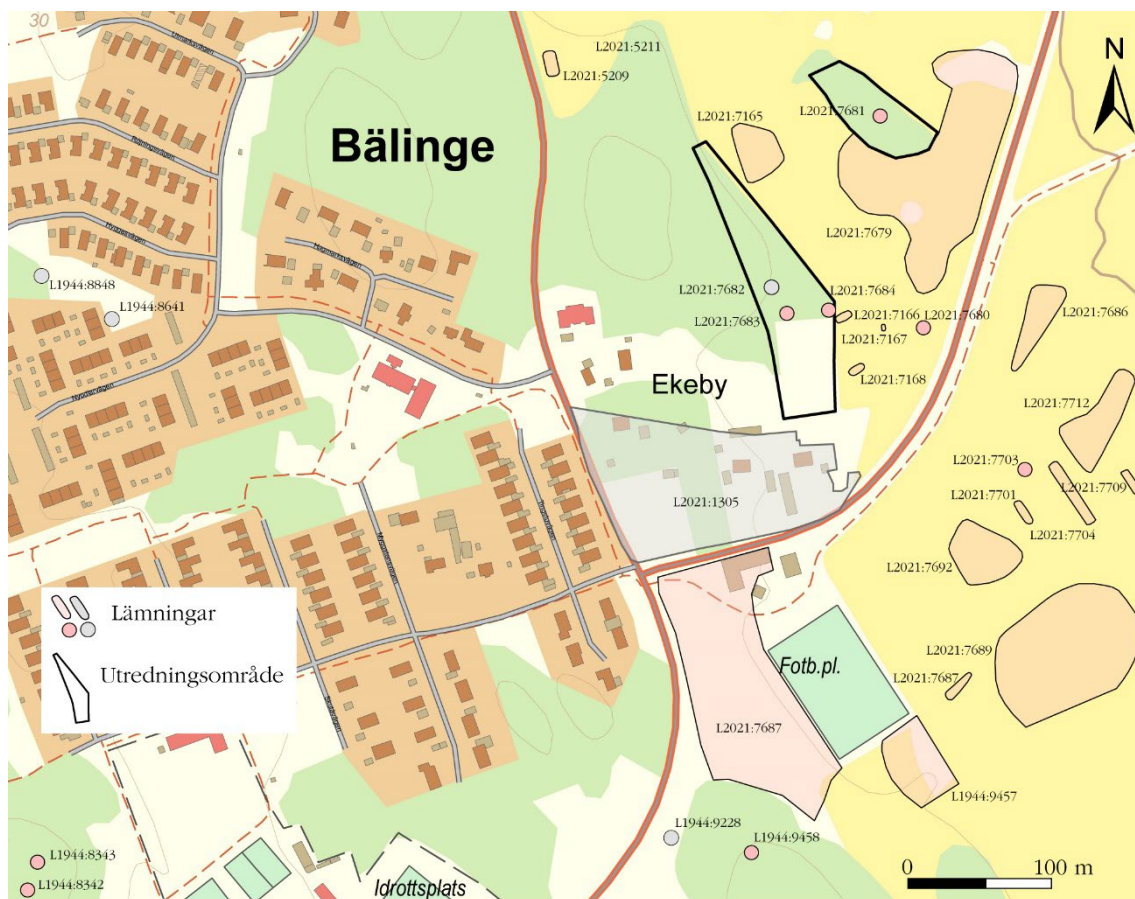
Fältningsperiod: November 2024

Dokumentationsmaterial: Förvaras i Upplandsmuseets arkiv.

Fynd: Inga fynd tillvaratogs.

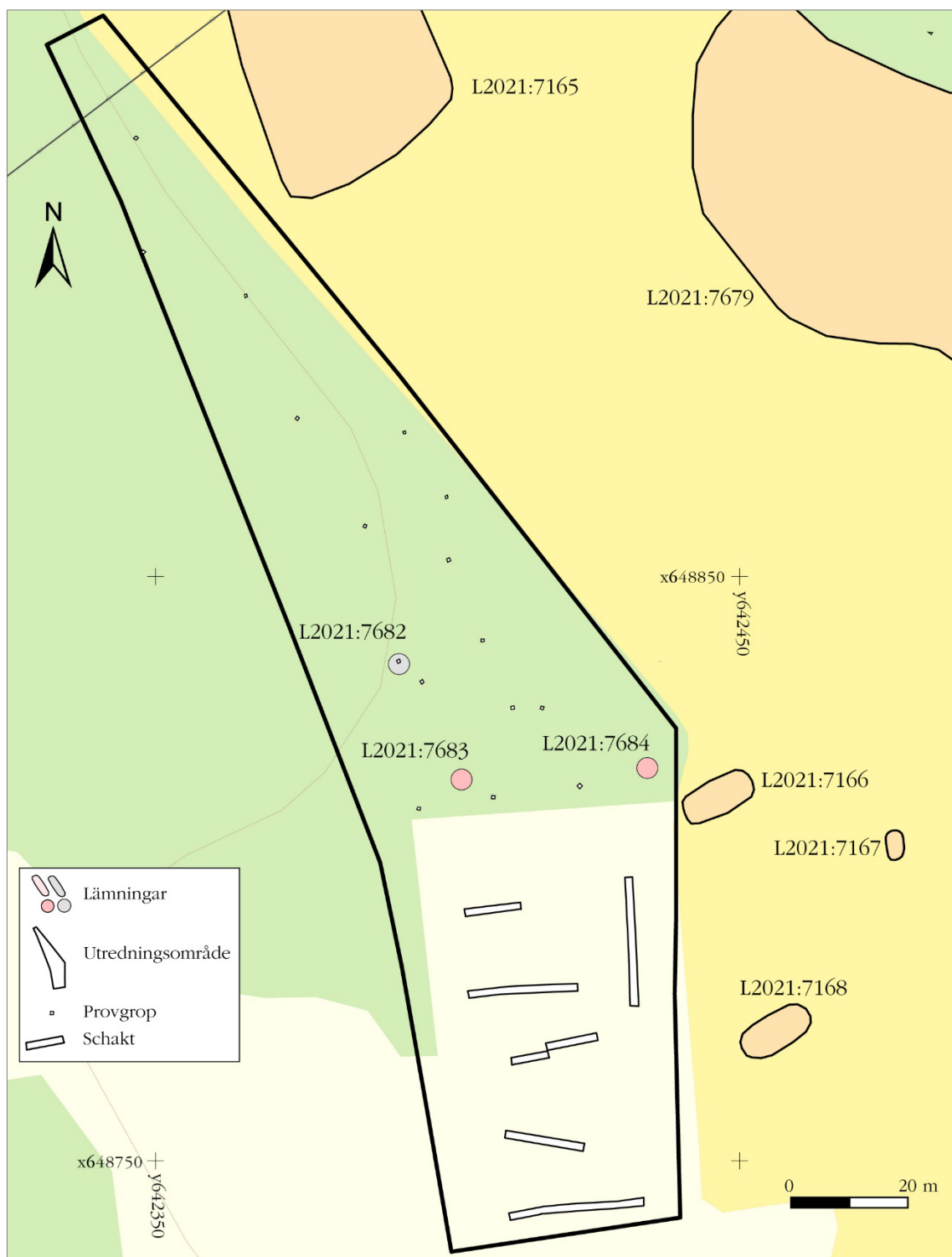
Figur 1. Karta över Uppsala län med läget för den aktuella undersökningen markerad med röd cirkel.

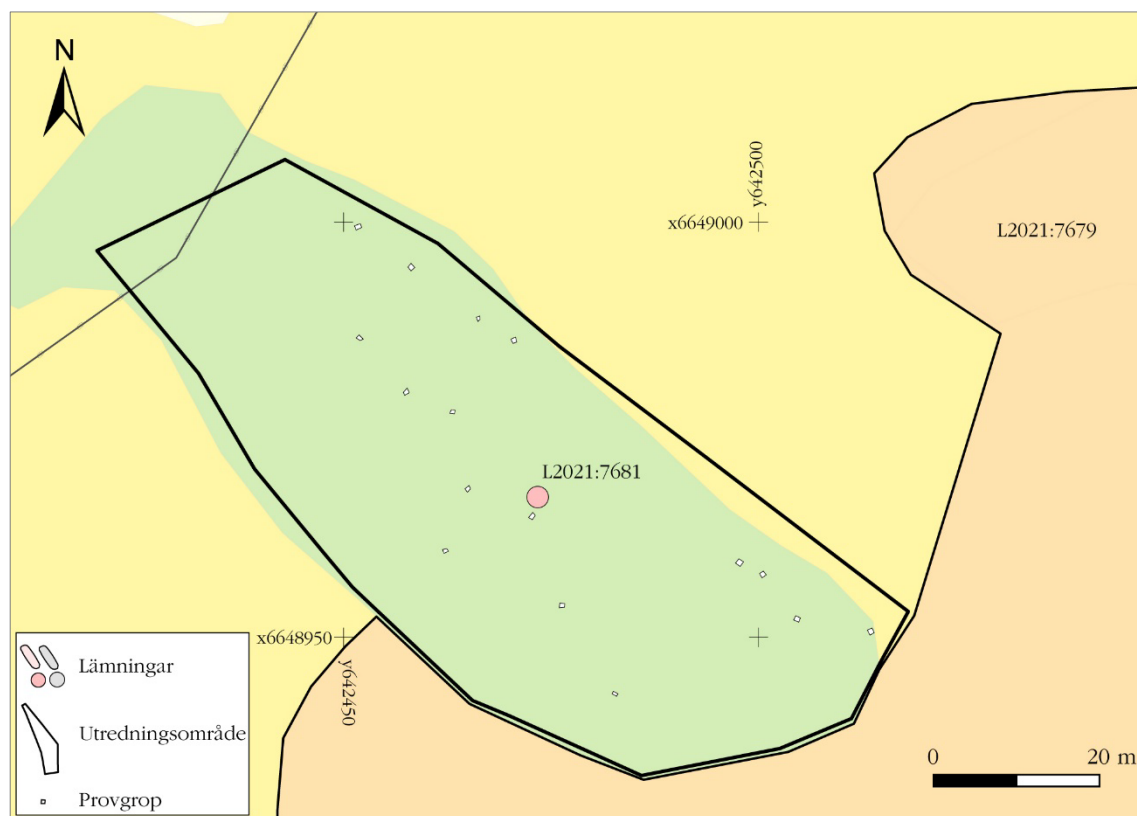
Figur 2. Utredningsområdets två ytor markerade med svart linje och fornlämningar. Skala 1:5000.

Figur 3. Utredningsschaktning i fruktträdgården. Foto från sydöst, Per Frölund, Upplandsmuseet.

Figur 4. Schaktplan över det sydvästra området i skala 1:1000 visande grävda provgropar och schakt.

Figur 5. Schaktplan över det nordöstra området i skala 1:800 visande grävda provgropar.

Figur 6. Miljöbild av det sydvästra området. Foto Per Frölund, Upplandsmuseet.

Figur 7. Miljöbild av åkerholmens östra sida. Foto: Per Frölund, Upplandsmuseet.